

**„Wpływ sieci i nowych technologii
na relacje rówieśnicze”**

Raport z badań zrealizowanych przez młodzież
uczestniczącą w projekcie

Poznań 2015

Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Młodzieżowych „Horyzonty”

ul. Klaudyny Potockiej 38

60-211 Poznań

www.cimhoryzonty.org, kontakt.horyzonty@gmail.com

Skład zespołu badawczego:

Krzysztof Bartkowiak, Oliwia Bolewska, Aleksandra Drewniak, Wiktor Dybalski, Miłosz Filipiak, Zofia Grzelka, Kinga Jałkiewicz, Kasandra Kaczmarek, Michał Kempieński, Adrianna Kołodziej, Agnieszka Krasicka, Alicja Kudelska, Zuzanna Kudelska, Piotr Matuszak, Eva Mackevica, Maria Mikołajczak, Julia Minta, Angelika Ostrówka, Magdalena Paszkowska, Jakub Sikora, Barbara Sip, Zuzanna Snuszka, Agata Szczepańska, Zofia Szałuba, Marta Szymanowska, Wojciech Szymański, Zuzanna Rost, Maria Rozmiarek, Kinga Wasiakowska, Szymon Wasilewski, Weronika Zwierzchowska

Opieka merytoryczna nad zespołem badawczym:

Maria Lebioda, Martyna Rubinowska, Katarzyna Wala, Olga Stobiecka- Rozmiarek

Opracowanie redakcyjne i korekta:

Maria Lebioda

Projekt „W sieci możliwości” został zrealizowany dzięki wsparciu finansowemu **Fundacji Orange**.

Poznań 2015

SPIS TREŚCI

1. Kilka słów o projekcie (od auterek)	4
2. Badanie wstępne – wywiad grupowy	7
3. Nowe technologie i ich wpływ na relacje rówieśnicze	11
4. Badania terenowe	13
5. Badania ankietowe	14
5.1 Analiza zebranego materiału	14
6. Wywiad pogłębiony	19
6.1. Analiza wywiadów	20
6.2. Nasze wrażenia z prowadzenia wywiadów	27
7. Obserwacje	29
7.1. Analiza obserwacji	32
8. Badanie gabinetowe czyli analiza źródeł zastanych	34
8.1. Wnioski z analizy materiałów zastanych	36
9. Podsumowanie badań	40
10. Epilog	43
11. Bibliografia	45
12. Zespół projektowy	46
13. Załączniki:	
13.1. Załącznik 1 – Ankieta	45
13.2. Załącznik 2 – Kwestionariusz wywiadu	52

Żyjemy jak pająki...w sieci relacji, zależności, w sieci internetowej, która daje wiele możliwości. Żyjemy online i offline, obydwa stany są częścią REALU dzisiejszych czasów. Wyniki badań intensywnie prowadzonych w ostatnich latach wśród dzieci i młodzieży mówią same za siebie: Internet wywiera istotny wpływ na styl życia młodych ludzi.

1. Kilka słów o projekcie

„W sieci możliwości” wynika z potrzeby dzisiejszych czasów. Korzystanie z Internetu przez młodych ludzi, w tym nadmierne korzystanie, jest często dyskutowanym zagadnieniem społecznym. Z licznych publikacji (m.in. Poradnik dla szkół Fundacji Dzieci Niczyje¹) wynika, że dla młodzieży sieć stanowi naturalną przestrzeń komunikacji i ekspresji. Znany niemiecki psychiatra i neurobiolog Manfred Spitzer w swojej książce „Cyfrowa demencja”² wskazuje, że korzystanie z nowych technologii obniża zdolności kognitywne młodych ludzi, przyczynia się do zaniku umiejętności samodzielnego myślenia i może prowadzić do stanów depresyjnych. Z kolei wg Krystyny Skarżyńskiej i Karola Henne, polskich psychologów społecznych, Internet ma zdecydowanie korzystny wpływ na młodych użytkowników, co więcej dzięki niemu wzrasta poczucie szczęścia korzystających³. Brak zgody wśród wielu badaczy, skłania do refleksji nad złożonością problem i trudnościami jego jednoznacznej oceny. Jak wynika z naszych rozmów z młodymi ludźmi, większość z nich uznaje, że dorośli postrzegają Internet jako coś złego, wpływającego destrukcyjnie na relacje społeczne, im z kolei to odczucie jest obce.

Dlatego projekt „W sieci możliwości” wychodzi naprzeciw potrzebie mówienia o relacjach w Realu i w Internecie. W tym celu zaprosiliśmy uczniów poznańskich liceów do zbadania

¹ P. Chocholska i inni, *Jak reagować na problem nadmiernego korzystania z Internetu przez dzieci i młodzież. Poradnik dla szkół*, Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje 20...?.

² M. Spitzer, *Cyfrowa demencja. W jaki sposób pozbawiamy rozumu siebie i swoje dzieci*, tłum. A. Lipiński, Słupsk: Dobra Literatura 2013

³ A. Błachnio, *Przegląd wybranych badań nad wpływem Internetu na dobrostan psychiczny i kontakty społeczne użytkowników*, „Psychologia Społeczna” 2007, tom 2 3-4 (5), [online:] http://www.spoeczna.psychologia.pl/pliki/2007_3/blachnio_2007_3.pdf

wpływu Nowych Technologii na życie młodych ludzi z ich perspektywy i opowiedzenia o tym innym.

W chwili tworzenia projektu towarzyszyły nam dwa kluczowe pytania:

- W jaki sposób Nowe Technologie wpływają na budowanie i jakość relacji rówieśniczych?
- Jakie są korzyści i zagrożenia dla komunikacji opartej na Nowych Technologiach?

Na bazie powyższych pytań i wokół nich zbudowany jest niniejszy projekt, a w ramach niego realizowane poszczególne działania.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych przez siebie badań antropologiczno – socjologicznych (prezentowanych w tej publikacji) młodzież opracowuje kampanię społeczną dla rówieśników i dorosłych, wykorzystując dramę i film, która zostanie zrealizowana w świecie realnym, jak i wirtualnym. Projekt daje niepowtarzalną możliwość wcielenia się w role: badaczy, twórców, aktorów, filmowców, edukatorów rówieśniczych. W ramach warsztatów młodzież tworzy interaktywny spektakl Teatru Forum dla uczniów gimnazjum i liceum oraz filmiki/ spoty społeczne o charakterze profilaktycznym, promujące umiejętne i świadome korzystanie z sieci. W oparciu o zdobyte umiejętności młodzież przygotuje także happening w przestrzeni publicznej szkoły.

Tak kompleksowe i interdyscyplinarne działania mają sprowokować młodzież do refleksji nad zjawiskiem oddziaływania sieci na młodych ludzi i ich relacje w świecie, a w konsekwencji przyczynić się do kształtowania aktywnej i krytycznej postawy wobec zjawiska Nowych Technologii i Internetu. Co równie ważne, pozwolą także na stworzenie przestrzeni do samorealizacji młodzieży, poznawania siebie i innych, pobudzanie wyobraźni i kreatywności.

Niniejszym składamy na Państwa ręce raport, będący efektem pracy dwudziestki czwórki pełnych zapału i dobrej energii, ciekawych świata młodych osób. Pierwsze kroki, które poczynili w dziedzinie badań społecznych, pozwoliły im odkryć często tak różne od ich własnych, „sposoby bycia w świecie” innych ludzi. To także czas, który pozwolił im lepiej przyjrzeć się codziennym działaniom, które z powodu swojej bliskości i oczywistości, często pozostają niezauważone.

Mamy pełną świadomość tego, iż są to badania niedoskonałe, momentami niespójne i mogące budzić zastrzeżenia pod względem metodologicznym.

To jednak nie umniejsza zasług tych młodych ludzi. Kluczem do sukcesu jest fakt, iż są one rezultatem ich samodzielnej pracy, z jedynie drobnym naszym udziałem. Widząc ich starania, nie ingerowaliśmy nadto w proces badawczy, tak by pozostawić im miejsce na popełnianie błędów, drobne potknięcia, dzięki którym nauka i poznanie stają się bogatsze i efektywniejsze. Jedynie doświadczenie na własnej skórze trudności bycia badaczem nauk społecznych, pozwala w pełni przeżywać, uczestniczyć, zaznawać obcowania z drugim człowiekiem i samym sobą w sposób dotychczas nieznany.

Docenie Państwo zatem te wyjątkowe próby badawcze i czerpcie z efektów pracy młodych ludzi, bowiem Ich spojrzenie stawia omawiane zagadnienie w nieco innym świetle niż dotychczas.

Maria Lebioda i Martyna Rubinowska

koordynatorki badań społecznych

oraz

Katarzyna Wala,

Olga Stobiecka- Rozmiarek

2. Badanie wstępne – focusowe

Przed przystąpieniem do badań właściwych, realizowanych przez młodzież zdecydowaliśmy się przyjrzeć sposobom w jaki prowadzona przez nas grupa postrzega zjawisko funkcjonowania w sieci, swoje w niej miejsce oraz budowane w oparciu o nią relacje. W tym celu zaprosiliśmy młodzież do podzielenia się swoimi opiniami na piśmie, w tak zwanej cichej dyskusji, prowadzonej na dużych arkuszach papieru. Każdy z uczestników miał możliwość dopisania swoich odpowiedzi pod zadaniem na karcie pytaniem. W ten sposób zyskaliśmy bazę myśli, skojarzeń, opinii do otwartej dyskusji na forum grupy i jednocześnie otrzymaliśmy pierwsze wskazówki, w którą stronę może podążać nasza kampania społeczna.

DYSKUSJA

1. Czym są nowe technologie i do czego ich używamy? Skąd się wzięły? Dlaczego zostały stworzone?

PO CO/DLACZEGO?

- większe możliwości;
- w domu możesz wszystko za pomocą komputera, telefonu;
- dostarczanie nowej wiedzy;
- można zobaczyć więcej;
- dodatkowa forma rozrywki (gry internetowe, facebook, youtube);
- aby ułatwić nam życie (im większa mobilność Nowych Technologii, tym mniejsza nasza mobilność)
- łatwiejsze i szybsze dzielenie się informacjami
- by ludzie mogli mieć łatwiejszy dostęp do wiadomości
- by zająć czymś ludzi
- ułatwiają komunikację
- KULTURA (galeria, filmy, literatura)

MOŻLIWOŚCIĄ NA:

- zdobycie wiedzy
- poznawanie nowych znajomych
- polepszenie, ułatwienie życia

SKĄD SIĘ WZIĘŁY? JAKIE SĄ SKUTKI ICH ROZWOJU?:

- rozwój handlu (etsy, allegro, eBay)
- rozwój militarny

- postęp nauki i techniki
- powstał dzięki wojnie i wojsku
- Mac, Iphone,
- DESIGN

NOWE TECHNOLOGIE TO:

- zjawiska ułatwiające nam życie, zwiększające nasze możliwości, ale jednocześnie zmniejszają naszą mobilność i... udziska rosną

2. Jaki jest negatywny wpływ sieci na nasze życie?

<p>BYCIE ON-LINE</p> <ul style="list-style-type: none"> - jestem uzależniona od mojego smartfona - moje myśli krążą wokół poziomu naładowania mojej baterii w telefonie - ogarnia mnie strach czy bez Internetu potrafiłabym przeżyć tydzień albo nawet dzień - jestem ciągle on-line - uzależnienie (komórka, komputer/laptop, bezsensowne rozmowy prowadzone wirtualnie) - ciągle myślę o telefonie (facebook, snapchat, twitter, "muszę odpisać koledze") 	<p>IDEAŁY</p> <ul style="list-style-type: none"> - model piękna - kompleksy - TOP MODEL - kult amatora - wierzymy we wszystko co jest w necie <p>ZDROWIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - choroby wzroku - brak ruchu - choroby kręgosłupa <p>INNE</p> <ul style="list-style-type: none"> - ciągle mam zimną prawą łapkę - szukając informacji znajdujemy ich wiele, ale nie zagłębiamy się w szczegóły 	<p>EMOCJE/ KOMUNIKACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> - emotki zastępują emocje - tumblr moim 'prywatnym' pamiętnikiem - dzielimy się swoją prywatnością - szukanie pochlebstwa przez lajki, pochlebne komentarze - brak kontaktu wzrokowego (ja i ekran to wystarczający kontakt, nie lubię ludzi więc po co mi to?) - zbyt dużo skrótów, zbyt mało słów - za dużo rozmów z kimś, za dużo mówienia sobie bzdur, doprowadza do kłótni
<p>RELACJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - wirtualni przyjaciele zastępują tych prawdziwych - prowadzi do anestezjologii społecznej - olewamy przyjaciół i rodzinę - hejtowanie, kozaczenie, zbyt duże zaufanie do ludzi w Internecie, naiwność 	<p>CZAS WOLNY</p> <ul style="list-style-type: none"> - mimo zmęczenia chodzę spać późną nocą, bo rozmawiam na fejsie - Internet to wampir czasowy - wolę porozmawiać na czacie do późnej nocy niż poczytać książkę, obejrzeć film czy pójść spać - bezustanne granie w gry - oglądam letsplayerów zamiast sama grać - więcej czasu spędzamy w domu niż na dworze 	

3. Jaki jest pozytywny wpływ sieci na nasze życie?

- łatwa nauka
- możliwość wyrażenia własnej opinii
- komunikacja na odległość
- zanikanie klas społecznych
- okno na świat
- dobry przekaz informacji
- większa tolerancja
- zabawy, gry
- nowe nie znaczy złe
- zakupy
- INSPIRACJE
- a) kultura
- filmy
- książki
- muzyka

- seriale
- łamanie stereotypów
- praca
- brak nudy w samotności
- w internecie możesz znaleźć wszystko- od budowy rakiety kosmicznej do powiązań paktu ribbentrop- mołotow
- i ja wiem o tym co tam się dzieje
- mamy chociaż iluzję posiadania przyjemności
- rozwijanie swoich umiejętności w łatwiejszy i tańszy (bezpłatny) sposób

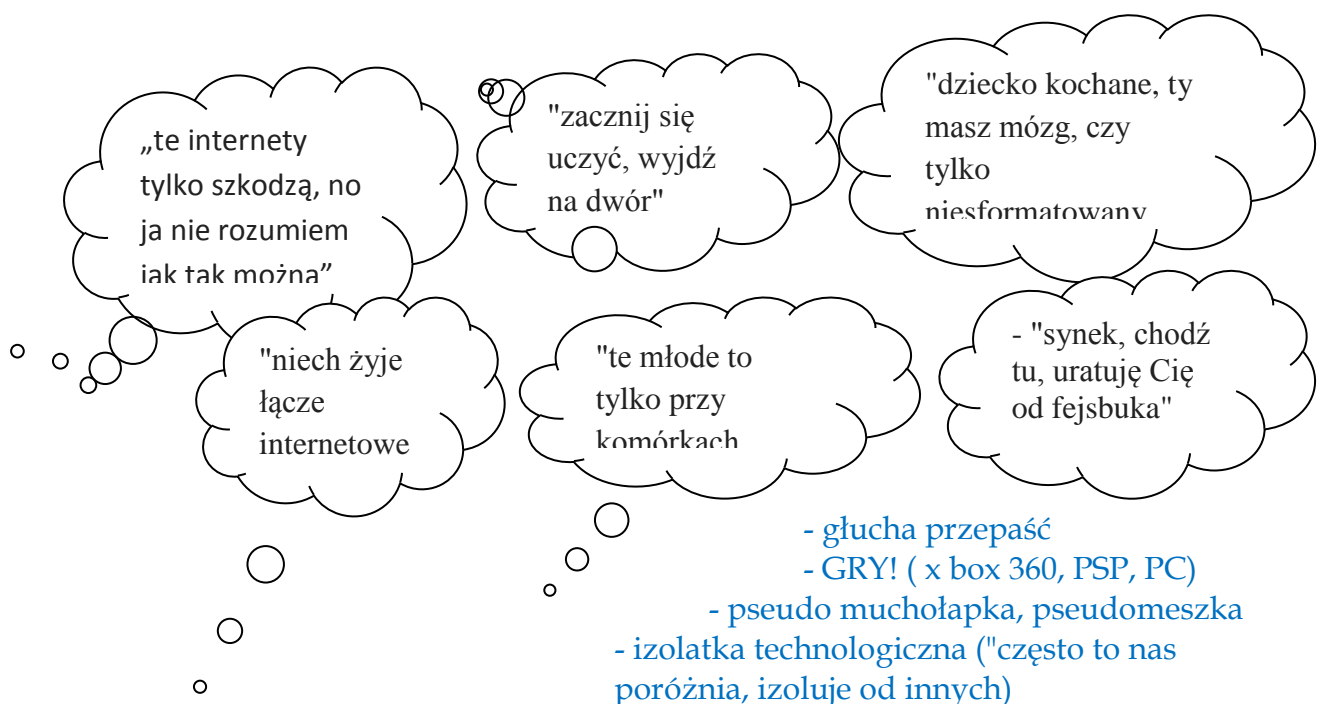
4. Z czego korzystamy w sieci?

• blogi modowe (mercedes, maffashion, denim) • gry komputerowe • muzyka (spotify) • google • uzupełnienie wiedzy, informacje: wp.pl, interia.pl, gazeta.pl, onet • wikipedia • miłość w sieci (tinder) • play • gmail • maps • cloud	• dropbox • blogspot • blogger • wordpress • facebook • allegro • ebay • amazon • mates.pl • sposób na nudę • jakdojade.pl • SELFIE • tumblr • instagram • youtube • snapchat • vine • messenger • maturatobzdura • twitter	• chodakowska • bluetooth • mobidziennik • udostępnianie zdjęć, myśli, postów, informacji o tym co się robi, ogląda film, czyta książkę, spotyka ze znajomymi • iphony, smartfony, tablety, balety. laptopy, palmtopy • #hashtagi • sympati

5. Jaki jest wpływ sieci na relacje międzyludzkie?

- ❖ możliwości i ułatwienia
 - ❖ szczerze relacje
- ❖ psucie bo: introwertyczność i rozmowa tylko przez telefon, poznawanie nowych osób, zawieranie związków na odległość- niszczenie więzi z przyjaciółmi, najczęściej rozmowa z osobami, które dobrze znamy
 - ❖ memy
- ❖ "siedzą obok siebie, a zamiast gadać to piszą. źle wykorzystują Internet"
 - ❖ transmisje na żywo
- ❖ wiedza ze świata
 - ❖ filmy w Internecie
- ❖ nowe znajomości, zdjęcia, informacje, kontakt ze znajomymi
 - ❖ "w różny sposób technologie wpływają na ludzi, bądź uważny z nich korzystając" Miłosz Filipiak

6. Jak nowe technologie wpływają na relacje młodzieży z rodzicami, dziadkami, nauczycielami, sąsiadami, wychowawcami?

- głucha przepaść
- GRY! (x box 360, PSP, PC)
- pseudo muchołapka, pseudomeszka
- izolatka technologiczna ("często to nas poróżnia, izoluje od innych)

- starsze pokolenie często postrzega młodzież jako ślepo zapatrzone stado. może i czasem mają rację, ale generalizowanie nie zawsze jest ok;
- potrzebuję więcej transferu, bo mi się minecraft zacina
- moja mama na skraju wyczerpania nerwowego.

3. Nowe technologie i ich wpływ na relacje rówieśnicze

Jednym z kluczowych zadań w ramach projektu było przeprowadzenie badań antropologiczno- socjologicznych, na bazie których powstawać miały kolejne, kluczowe elementy naszego przedsięwzięcia. Proces badawczy składał się z kilku etapów, z których każdy miał swój ściśle określony cel. Nad ich przebiegiem cały czas czuwał zespół projektowy.

Etap przygotowawczy wiązał się z prezentacją różnych sposobów badania rzeczywistości społecznej i jednocześnie wyposażył nas w metody badawcze wykorzystywane na gruncie antropologii kulturowej i socjologii. Każdy z nas miał możliwość wyboru jednego z czterech narzędzi badawczych, przy użyciu którego chciałby pracować przez najbliższe tygodnie i badać otaczający go świat. By nieco oswoić się z myślą o czekającym nas wyzwaniu, zaopatrzeni w ołówki i notatniki wyruszyliśmy „na podbój miasta”. Pełni obaw, ale i ekscytacji, przez ponad godzinę krążyliśmy po okolicy w poszukiwaniu osób gotowych odpowiedzieć na kilka zadanych przez nas pytań. Te pierwsze, niepozorne próby okazały się być początkiem naszej przygody z „prawdziwymi badaniami”.

Etap drugi wiązał się z pracą w czterech grupach, z których każda odpowiedzialna była za konkretną metodę badawczą. Wybraliśmy zagadnienia, które wydały nam się szczególnie interesujące i przystąpiliśmy do konstruowania narzędzi badawczych. Na tym etapie stworzyliśmy kwestionariusz wywiadu i ankietę, wybraliśmy obszary do obserwacji, a także zdecydowaliśmy, które źródła zastane poddamy wnikliwej analizie.

Etap trzeci przysporzył nam zdecydowanie najwięcej problemów, wymagał bowiem dużego zaangażowania i systematyczności, tak ważnych w pracy badacza. Przez trzy tygodnie w pocie czoła rozsyłaliśmyankiety, prowadziliśmy wywiady, przyglądaliśmy się uważnie napotykanym osobom i przeszukiwaliśmy zakamarki Internetu.

Etap czwarty upłynął pod hasłem podsumowań. Zebranie materiału badawczego to jedno, kolejnym wyzwaniem jest jego dokładna analiza. Po dokonaniu refleksji

wewnątrz grup, przyszedł czas na zaprezentowanie efektów swojej pracy pozostałym uczestnikom projektu. Przedstawione rezultaty niekiedy były dla nas zaskoczeniem, innym razem potwierdzały nasze wstępne przypuszczenia. Nikogo jednak nie pozostawiły obojętnym na złożoność i trudność podjętego przez nas tematu.

Mając nowe, autorskie wyniki badań w garści, nie pozostało nam nic innego jak przystąpić do pracy nad kampanią społeczną. Jeszcze o nas usłyszycie! 😊

4. Badania terenowe

Przystąpiliśmy do badań terenowych. Wyszliśmy z biurek. Opuściliśmy gabinety. Ruszyliśmy w teren. Chcieliśmy przyjrzeć się życiu społecznemu. Naszym „szkiełkiem i okiem”, lupą, mikroskopem były cztery metody badawcze.

Pytaliśmy, obserwowaliśmy siebie i innych, notowaliśmy i analizowaliśmy. Chcieliśmy zgłębić naturę życia społecznego, dowiedzieć się jak nowe technologie zmieniają nasze życie. Jak wpływają na nasze relacje z otoczeniem. Czy ułatwiają komunikację, czy ją komplikują? Czy zamykają nas na innych, czy czynią bardziej otwartymi? Zbliżają czy oddalają od siebie?

Żeby zbadać jakieś zjawisko społeczne potrzebne są nam narzędzia. Jest kilka sposobów prowadzenia badań socjologicznych i antropologicznych. My w naszych badaniach wykorzystaliśmy cztery z nich:

- badania ankietowe;
- wywiad pogłębiony;
- obserwacje;
- badania gabinetowe.

Techniki badawcze różnią się sposobem zbierania materiału badawczego, bo wykorzystują inne narzędzia. Ale mają wspólny cel, przybliżają nas do odkrycia interesującego nas zjawiska, a tym samym do poznania tajemnicy fascynującego życia społecznego.

5. Badania ankietowe

Badanie ankietowe jest niezastąpione, gdy za cel stawiamy sobie poznanie ogólnych cech badanej grupy i opinii ludzi działających w jej ramach. Jako badanie typowo ilościowe, nastawione jest na pozyskanie jak największej liczby danych i jak żadna inna technika badawcza pozwala w szybki sposób przebadać dużą grupę osób.

Nasz zespół ankieterski składał się z czterech osób, które w pocie czoła skonstruowały swoje pierwsze prawdziwe narzędzie badawcze – kwestionariusz wywiadu. Nie obyło się bez trudności, bowiem ilość pomysłów na pytania przerosła nasze najśmielsze oczekiwania. Spośród czterdziestu propozycji ostatecznie wyłoniliśmy dwadzieścia najbardziej konkretnych i odpowiadających naszym potrzebom pytań, które na stałe trafiły do ankiety.

Konstruując kwestionariusz wywiadu, wiedzieliśmy, w którym kierunku mamy podążać, jednak zakres zagadnień, na które się zdecydowaliśmy, był już naszym pomysłem. Kolejnym krokiem było dookreślenie grupy badanej oraz wybór miejsca przeprowadzenia ankiet. „Idąc z duchem czasu” i by w jak najkrótszym czasie dotrzeć do możliwie największej grupy osób, zdecydowaliśmy się rozesłać ankiety przy pomocy Internetu. Zebranie ponad stu ankiet zajęło nam raptem kilka dni.

Uwaga! Na stronach 45-51, znajdziecie skonstruowaną przez nas ankietę (załącznik nr 1).

5.1. Analiza zebranego materiału

Przeprowadzona ankieta dotyczyła wpływu Nowych Technologii na życie młodych ludzi oraz tego jak oddziałuje na ich kontakty z innymi ludźmi. Tematem przewodnim było komunikowanie się z ludźmi poprzez Nowe Technologie. Ankieta skierowana była do osób korzystających z facebooka, co automatycznie pozwoliło zawęzić badaną grupę.

Szczególną uwagę zwróciliśmy na telefony komórkowe oraz korzystanie z facebooka. W badaniu wzięło udział 115 osób w przedziale wiekowym 15-18 lat oraz pojedyncze osoby w wieku 19, 20, 21 i 40 lat. Wszyscy badani chodzą do

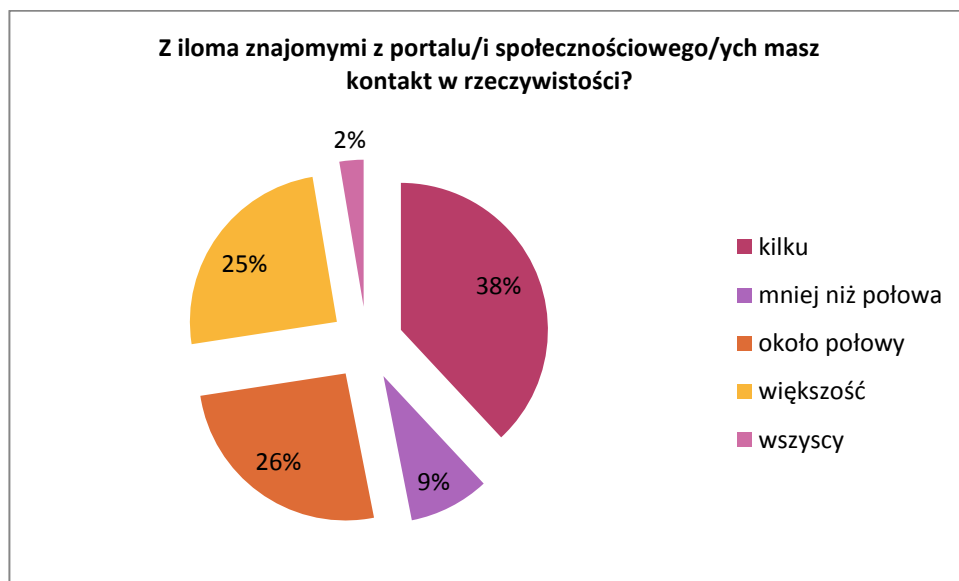
szkoły/pracy w Wielkopolsce, większość w Poznaniu. Kobiety stanowiły 77%, a mężczyźni tylko 23% badanych osób. Ankietę rozprawdzaliśmy za pomocą facebooka – poprzez udostępnianie jej na różnych grupach lub rozsyłanie w prywatnych wiadomościach do poszczególnych osób. Odzew zaskoczył nas bardzo pozytywnie, ponieważ odpowiedzi udało się zebrać w ciągu ok. 3 dni.

Przede wszystkim zależało nam, aby dowiedzieć się w jakim stopniu nasi rówieśnicy korzystają z Nowych Technologii na co dzień. Nie było dla nas wielkim zaskoczeniem, że ponad 90% z nich używa smartfonów lub Iphonów, natomiast tylko ok. 7% z nich używa tradycyjnych telefonów komórkowych. Większość również posiada pakiet internetowy, jednak w tym wypadku przewaga nie była aż tak znacząca. Jeśli chodzi o aplikacje codziennego użytku to szczególnym zainteresowaniem cieszą się zegarek, portale społecznościowe, słuchanie muzyki, przeglądanie wiadomości w Internecie oraz wszelkie sposoby komunikacji (dzwonienie, wysyłanie SMSów oraz inne komunikatory), które wydają się być szczególnie ważne dla nas, ponieważ większość ankietowanych powiedziała, że korzysta z nich właściwie bez przerwy. Co może się wydawać ciekawe młodzież bardzo rzadko gra w gry na telefonie, a wręcz ponad 30% stwierdziło, że nie robi tego w ogóle.

Jak się okazuje większość (ok. 80%) nastolatków w ogóle nie zauważa, aby korzystanie z urządzeń elektronicznych wpłynęło na ich kontakty z rodzicami, a jeśli już to częściej oceniają go jako negatywny. Uznają także, że telefon komórkowy sprawił, że komunikacja z rodzicami stała się o wiele łatwiejsza i nie czują, aby byli przez to bardziej kontrolowani lub mieli z jego powodu głównie kłopoty w domu. Choć, co może wydawać się ciekawe, 100% pytanych zaznaczyło, że rodzicom zdarzyło się grozić im odcięciem Internetu lub zabranieniem telefonu.

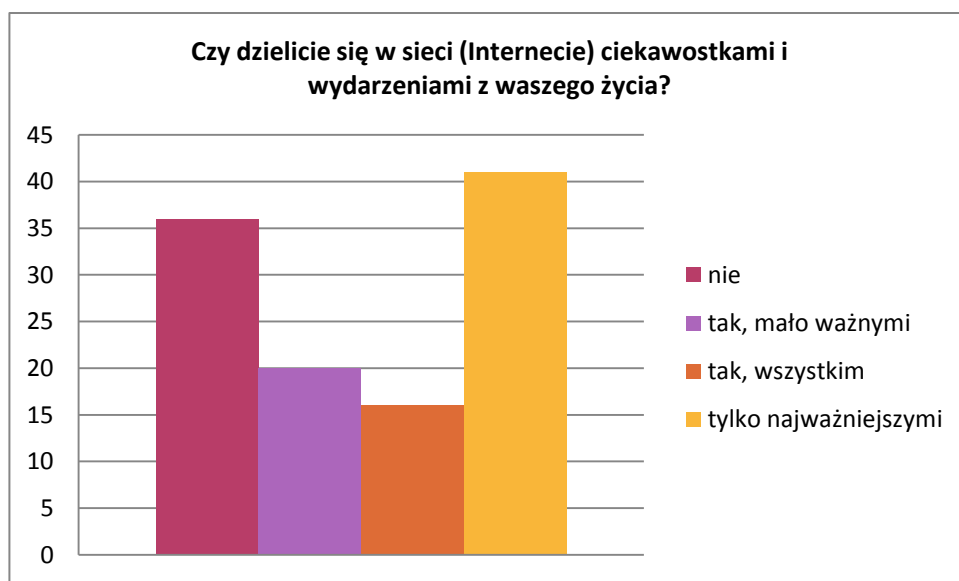
Jak się okazuje bez telefonu można żyć co pokazują odpowiedzi na pytania dotyczące korzystania z telefonu podczas przebywania w towarzystwie z innymi ludźmi. Większość z nas stara się to robić tylko w nadzwyczajnych sytuacjach zarówno w kontaktach z rówieśnikami, jak i dorosłymi osobami. Z drugiej strony sami nie uważamy tego za aż tak nie grzeczne, gdy ktoś korzysta z telefonu przy nas

ponieważ mniej niż połowa wybrała tę odpowiedź, a kolejne 40% uznało, że bywa to irytujące tylko jeśli sprawa o której mówimy jest naprawdę ważna. Ciekawe jest też, że mimo wszystko w dobie tak powszechnego komunikowania się przy pomocy Nowych Technologii ponad 75% woli rozmawiać „twarzą w twarz”, a niewiele mniejszy jest odsetek ludzi, którzy spotykają się ze swoimi znajomymi codziennie lub kilka razy w tygodniu (poza szkołą).

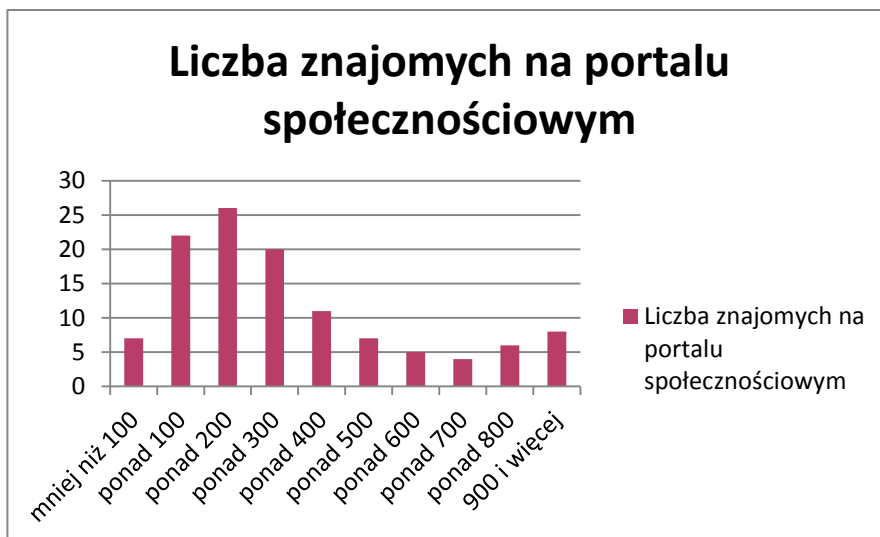
Ryc.1. Rzeczywisty kontakt z osobami z portali społecznościowych

Wbrew popularnej opinii, młodzież nie dzieli się w Internecie całym swoim życiem. Jedynie 14% ankietowanych przyznaje się do dzielenia się wszystkim. Zdecydowana większość nie dzieli się wcale (32 %) lub jedynie najważniejszymi wydarzeniami (36 %).

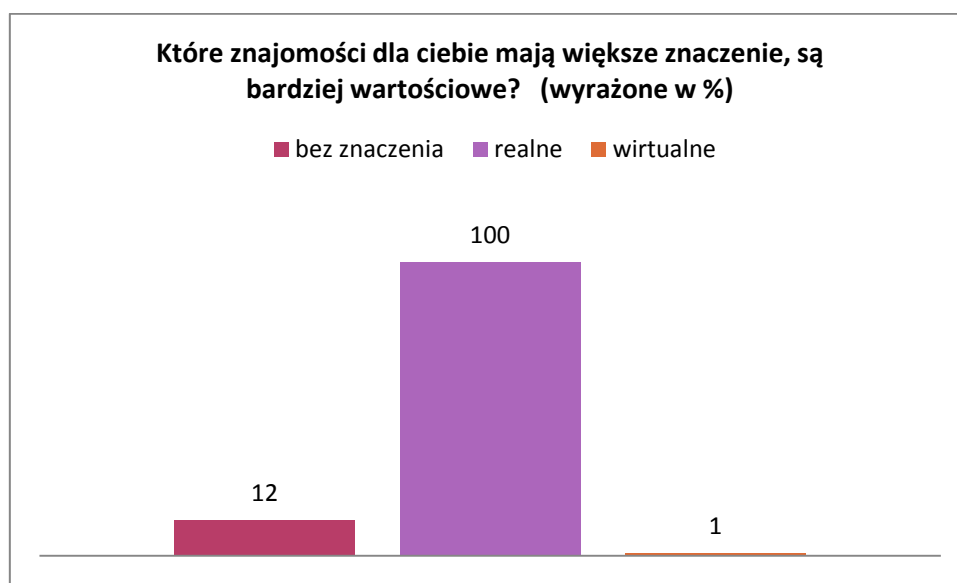
Ryc. 2. Dzielenie się ciekawostkami z własnego życia.

Większość z młodych ludzi ma na portalach społecznościowych od 100 do 300 znajomych. Tylko nieliczni mają ich więcej, choć zdarzają się też liczby dochodzące do 800 i więcej. Niestety zdecydowana większość ankietowanych, bo aż 38 %, deklaruje znajomość jedynie kilku osób, co w porównaniu z wynikami poprzedniego pytania daje zastraszające statystyki. Wśród młodzieży nadal panuje moda na przyjmowanie do wirtualnego grona znajomych osób, których w rzeczywistości się nie zna. Daje to mnóstwu obcych ludzi dostęp do konta takiej osoby, a liczby sugerują, że nastolatki nadal nie są w pełni świadome zagrożeń, jakie to niesie. Tylko niewielu zna większość swoich znajomych, natomiast do kontaktów ze wszystkimi przyznaje się tylko 2% badanych.

Ryc. 3. Liczba znajomych na portalu społecznościowym.

Aż 88% ankietowanych twierdzi, że trwalsze są realne znajomości., Świadczy to o nieprawdziwości stereotypu nastolatka poświęcającego czas wyłącznie internetowym znajomościom. Świadczyć o tym może jedynie 1% badanych opowiadający się za tymi wirtualnymi. Dla 12% nie ma to znaczenia.

Ryc.4. Wartość znajomości realnych i wirtualnych

Podsumowanie...

6. Wywiad pogłębiony

To metoda badawcza, w której bardzo istotna jest rola badacza. W tej technice jak w żadnej innej postawa i zdolności komunikacyjne badacza decydują o sukcesie bądź porażce badania.

W wywiadzie pogłębionym liczy się przede wszystkim umiejętność rozmawiania z ludźmi, a właściwie ich **słuchania**. Dlatego badacz powinien być otwarty, ciekawy świata oraz ludzi. To jego postawa ma wpływ na jakość odpowiedzi i wynik badania.

Na czym polega wywiad pogłębiony? To nic innego jak rozmowa w "cztery oczy". Wywiad powinien przypominać naturalną rozmowę. Badacz stara się dotrzeć do szczegółowych opinii i informacji, które trudno byłoby uzyskać innymi metodami, np. poprzez ankietę.

Narzędziem badacza w tej metodzie jest kwestionariusz wywiadu czy raczej scenariusz rozmowy z wypisanymi hasłowo wątkami rozmowy.

Kwestionariusz zawiera zestaw luźno sformułowanych zagadnień, pytania mają charakter otwarty. Badacz kieruje rozmową, ale kolejność zadawania pytań zależy od przebiegu rozmowy. W wywiadzie pogłębionym pozwala się badanemu na swobodę wypowiedzi. W toku rozmowy badacz może wprowadzić dodatkowe pytania rozszerzające albo rozbudowujące interesujące, nowe wątki.

Podczas wywiadu bardzo ważna jest atmosfera, dająca poczucie bezpieczeństwa i wzajemnego zrozumienia, co dodatkowo pozwoli zachęcić badanego do szczerych odpowiedzi. Lepiej unikać udziału osób trzecich, gdyż ich obecność mogłaby wpłynąć na odpowiedzi osoby, z którą rozmawiamy.

Należy jednak pamiętać, że każdy ma prawo do własnej interpretacji swoich działań i zachowań, które mogą być niezgodne z naszą oceną. Wywiad pogłębiony nie jest dyskusją, ani polemiką, ale wysłuchaniem opowieści drugiego człowieka na zadany

temat. Dlatego nie należy spierać się o detale i szczegóły, każdy z ludzi tworzy własną opowieść o sobie i nadaje sens swoim motywom działania.

Wywiad pogłębiony pozwala poznać sposób interpretowania i porządkowania świata przez daną grupę, jednostkę. Zadaniem badacza jest dociekanie i zrozumienie motywów działania badanego.

Nasz zespół był najbardziej liczny ze wszystkich zespołów badawczych, skupiał bowiem trzynaście osób. Każdy z nas miał za zadanie przeprowadzić dwa wywiady: jeden z rówieśnikiem i jeden z osobą dorosłą (rodzicem) na temat Nowych Technologii. Wszyscy mieliśmy do dyspozycji ten sam scenariusz, który wspólnymi siłami stworzyliśmy podczas warsztatów. To od nas zależało czy wywiady będziemy nagrywać na dyktafon czy odpowiedzi skrupulatnie spiszemy na kartce.

Uwaga! Na stronach 52-53, znajdziecie skonstruowany przez nas kwestionariusz wywiadu (załącznik nr 2).

6.1. Analiza wywiadów

W przeprowadzonych wywiadach, które dotyczyły Nowych Technologii brały udział dwie grupy respondentów: młodzież oraz osoby dorosłe. Wywiadu udzieliło nam 20 osób.

Co nasi rozmówcy rozumieją pod pojęciem Nowych Technologii?

Odpowiedzi były z jednej strony zbliżone do siebie, a z drugiej strony mocno się różniły. Wynika to prawdopodobnie z różnicy wieku, innego trybu życia i wykonywaniu różnych zawodów/ chodzeniem do różnych szkół. Dla wielu odpowiadających, było to trudne pytanie, ponieważ nie wiedzieli, co jeszcze można zaliczyć do Nowych Technologii, a co jest już przestarzałe. Najczęściej powtarzającymi się odpowiedzi były:

- Internet;
- telefon (smartphone);
- komputer;
- rzeczy nowe, które ułatwiają życie;
- telewizja;
- aplikacje, oprogramowania itp.;
- wynalazki

Czy nasi rozmówcy korzystają z NT, jak często i z jakich urządzeń najczęściej?

Okazało się, że wszyscy korzystają z Nowych Technologii, zwykle „codziennie”, „cały czas”, „bądź gdy jest potrzeba”. Odpowiedzi dotyczące używanych urządzeń zbliżone były do tych z pierwszego pytania: telefon, komputer, Internet, tablet, telewizja, aparat. Jak zauważyła część rozmówców, w dzisiejszych czasach nie da się nie używać NT, ponieważ korzystamy z nich często nieświadomie (np. w komunikacji miejskiej).

Do czego wykorzystują Nowe Technologie?

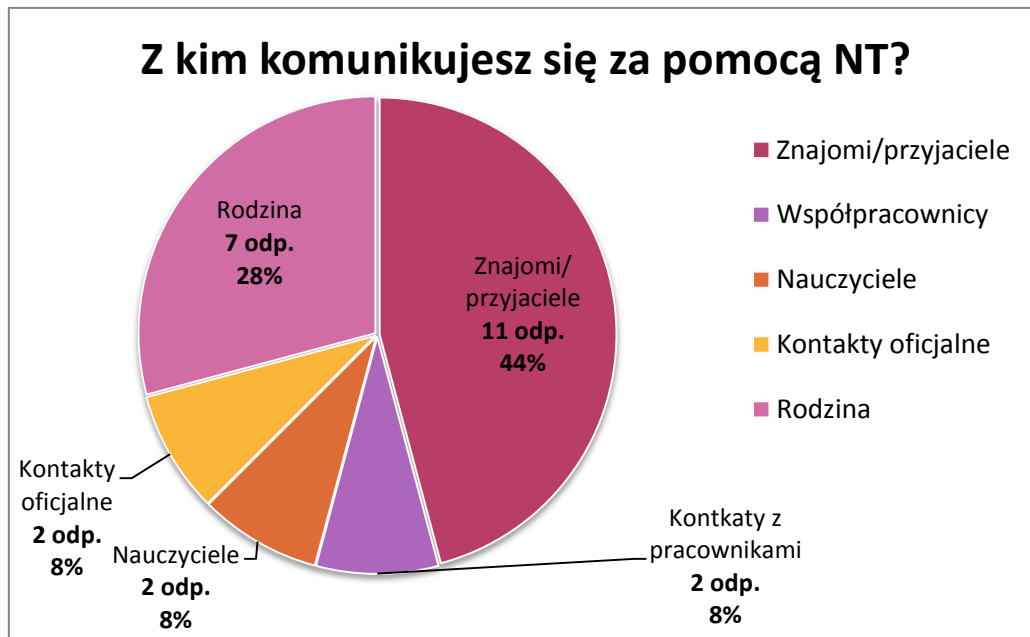
Najczęstsze odpowiedzi dotyczyły portali społecznościowych, pracy, szkoły, komunikacji, zabawy, gier i rozrywki. Rzadziej wymieniana była muzyka, przelewy internetowe, płacenie rachunków czy też szukanie informacji.

Z jakich aplikacji korzystają najczęściej?

Znów prym wiodą portale społecznościowe, a wśród nich najczęściej wymieniany facebook i twitter. Wiele osób korzysta również z aplikacji pomagających w podróży: „jakdojade.pl”, „bilkom”, mapy, „mobilne MPK”. Często w odpowiedziach pojawiały się aplikacje takie jak instagram i snapchat. Jedna z osób w ogóle nie

korzystała z aplikacji- bowiem telefon jest jej potrzebny jedynie do dzwonienia. Inna osoba z kolei nie była świadoma korzystania z aplikacji, nie zauważała ich.

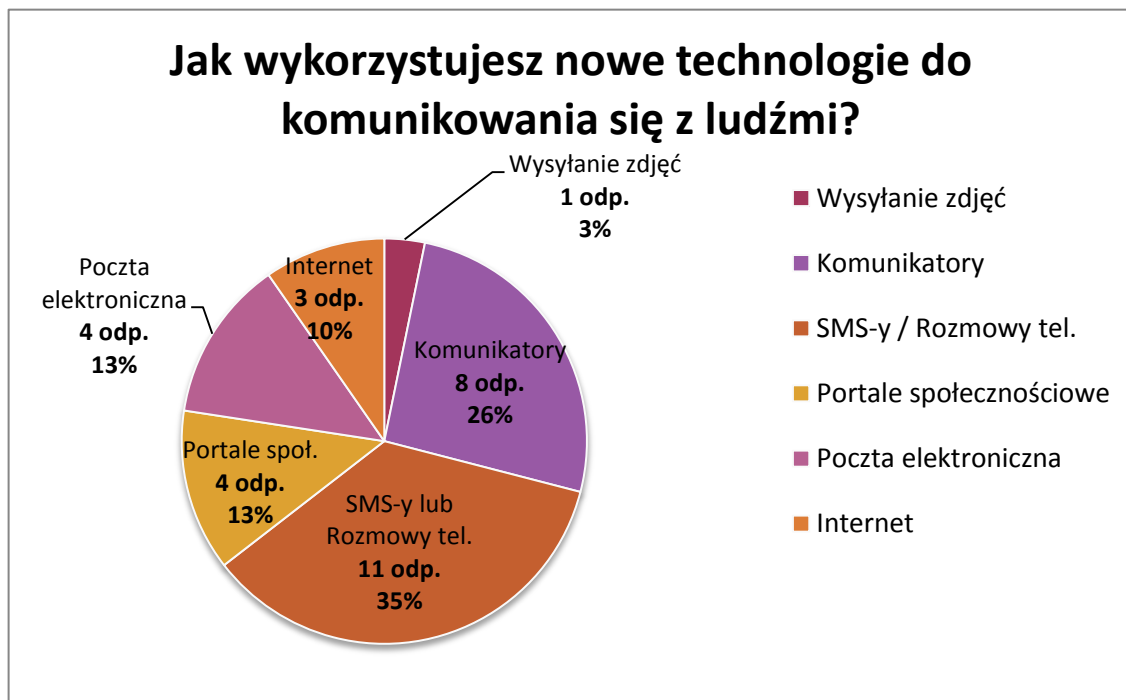
W jaki sposób nasi rozmówcy wykorzystują Nowe Technologie do komunikowania się z ludźmi? Z kim komunikujesz się za ich pomocą?

(zazwyczaj każdy rozmówca podawał przynajmniej 2-3 przykłady)

- **Znajomi i przyjaciele** – zazwyczaj padały odpowiedzi takie jak: najbliżsi przyjaciele, znajomi ze szkoły, koleżanki i koledzy nieco dalsi;
- **Rodzina** – w wywiadach często padały odpowiedzi mówiące o wykorzystywaniu NT do kontaktów z osobami nam najbliższymi;
- **Kontakty z pracownikami** - to przede wszystkim kontakty typowo służbowe, potrzebne w pracy za pośrednictwem komputera;
- **Nauczyciele** – wymieniani przez uczniów szkół, którzy korespondują z nauczycielami w sprawach szkolnych;
- **Kontakty oficjalne** - to głównie rozmowy ze sprzedawcą/klientem podczas transakcji handlowych dokonywanych przez Internet, padła również odpowiedź dotycząca komunikacji z urzędami lub innymi placówkami.

W jaki sposób wykorzystują Nowe Technologie do komunikowania się z ludźmi?

(zazwyczaj rozmówca podawał 2-3 przykłady)

- komunikatory – Skype, GG, Messenger, Google Talks, czaty
- wysyłanie zdjęć – SnapChat
- portale społ. – Facebook, Twitter

Jak obecność Nowych Technologii zmieniła komunikację w realu? Czy NT są tematem rozmów w realu?

Zdecydowana mniejszość respondentów odpowiedziała, że NT pogorszyły ich pozawirtualną komunikację z innymi ludźmi. Uzasadniali to brakiem czasu i chęci na spotkania ze znajomymi. Według innych NT rozluźniły kontakty lub uważają, że nic nie zastąpi normalnej, szczerzej rozmowy.

Część osób twierdziła, że Nowe Technologie nie zmieniły i nie pogorszyły komunikacji w rzeczywistości. NT są dla nich dodatkiem do kontaktowania się ze znajomymi.

Zdecydowana większość ankietowanych uważa jednak, że NT polepszyły ich

komunikację w rzeczywistości. Dzięki temu mogą zaoszczędzić czas, który straciliby na dojazdy do znajomych. Dla wielu osób jest to wygodna forma komunikacji, mogą nawiązywać kontakt z osobami, z którymi bardzo długo się nie widzieli.

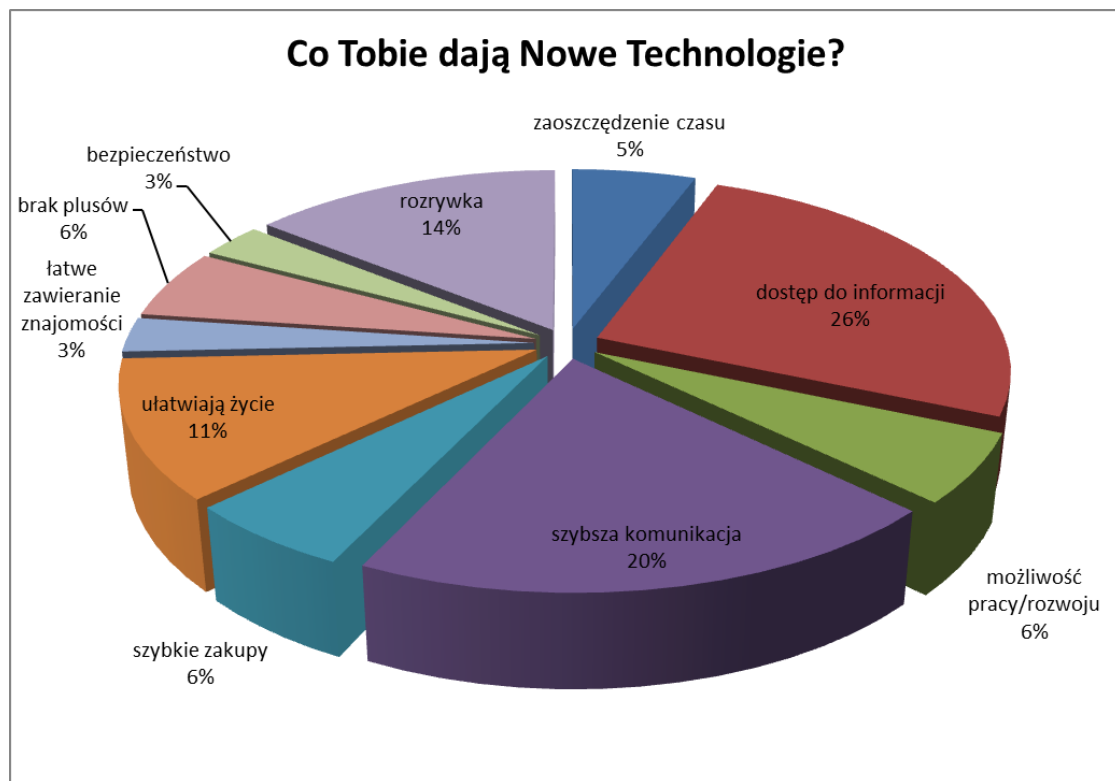
Czy Nowe Technologie są tematem do rozmów?

Odpowiedzi na to pytanie równoważą się, bo część respondentów odpowiedziała, że rozmawiają ze swoimi znajomymi na temat NT, a część stwierdziła, że kiedy prowadzą rozmowę, nie dotyczy ona NT, albo nie są one tematem przewodnim.

Jak nasi rozmówcy wykorzystują Nowe Technologie do kontaktów z bliskimi (rodziną)?

Pomimo występowania bardzo wielu rozwiązań technologicznych większość ludzi ogranicza się do jednego sposobu komunikowania się z bliskimi – połączeń telefonicznych. Telefony pojawiły się w naszym życiu już ponad 100 lat temu, a więc możliwość przesyłania głosu nie jest uważane za tak nową technologię. Wybór tego właśnie sposobu komunikowania się przez tak liczne grono może świadczyć o tym, że połączenia telefoniczne są uniwersalne i ponadczasowe. Większość osób wybiera to właśnie rozwiązanie ze względu na łatwość, szybkość oraz dobrą jakość rozmów. Na drugim miejscu znajduje się sms'owanie oraz korzystanie z czatów. Tylko niewielka część odpowiadających wymieniła wideorozmowy. Zaskakujący jest fakt, iż pomimo różnorodności wieku zdania są bardzo podobne .

Co naszym rozmówcom dają Nowe Technologie?

Osoby badane odpowiadając na to pytanie odwoływali się głównie do funkcji NT i tego do czego zwykle wykorzystują osiągnięcia techniki. Niektóre osoby dopiero po zadaniu tego pytania zauważały w jak dużym stopniu wykorzystują technologie, nad czym na co dzień zwykle nie reflektują.

Co nasi rozmówcy myślą o wykorzystaniu Nowych Technologii w większym stopniu? Jakby ich zdaniem to wyglądało?

Odpowiedzi, ku naszemu zaskoczeniu, były skrajnie różne. Podczas gdy jedna z nastolatek twierdziła, że nie miałaby nic przeciwko wprowadzeniu większej ilości NT do codziennego życia, jej rówieśnik był absolutnie przeciwny takiemu pomysłowi, twierdząc że NT nas zniewalają, usuwają miejsca pracy itd. Z wiekiem rozmówców dało się zauważyć tendencję równoważenia odpowiedzi. Trzydziesto- i czterdziestolatkowie zauważali zarówno plusy jak i minusy takiego rozwiązania. Wśród plusów najczęściej padały sformowania "Nasze życie stałoby się łatwiejsze",

"Każdy powinien mieć do niej dostęp" itd. Natomiast w minusach przewijały się argumenty pokroju "To zbyt duża strata czasu", "Zniewalają nas", "Tracimy przez nie dusze". Najczęściej ludzie łączą kwestię o ułatwieniu życia z uzależnieniem od NT. W kwestii płci mężczyźni okazali się być bardziej sceptyczni. Kobiety częściej uważały NT za nieodłączną część naszego życia, taką od której nie możemy już odejść (albo możemy, jednak będzie to bardzo niepraktyczne).

Jak Nowe Technologie wpływają na życie naszych rozmówców?

Zdaniem większości osób NT wpływają na poprawę wiedzy, lepszą komunikację, prostsze życie, dużo i łatwo dostępne informacje, oszczędzają czas. Jedna z osób twierdziła, że NT nie mają żadnego wpływu na jej życie, bo najważniejsza jest rodzina. Inna z kolei zauważyła, że pozwalają one z jednej strony zaoszczędzić czas, z drugiej zaś go zabierają, a wszystko kwestią podejścia do NT.

Jaka jest pierwsza rzecz, którą nasi rozmówcy robią zaraz po przebudzeniu? Ile razy w ciągu dnia sięgają po telefon? Jaka jest ostatnia rzecz jaką robią przed zaśnięciem?

Większość osób zaraz po przebudzeniu korzysta z budzika w telefonie, wiele z nich rano używa telefonu do przejrzania facebooka czy twitera. Jedynie kilkoro rozmówców nie korzysta z telefonu rano.

W ciągu dnia zdecydowana większość respondentów używa telefonu często lub bardzo często. Jedynie dwie ze wszystkich osób stwierdziły, że robią to raczej rzadko lub kilka razy w ciągu dnia.

Ponad połowa osób korzysta z telefonu tuż przed snem z telefonu (najczęściej w celu ustawienia budzika czy przejrzania facebooka, twitera czy wiadomości). Jedna trzecia naszych rozmówców nie korzysta z telefonu zaraz przed snem. Podsumowując: w cyklu całodniowym każda z zapytanych osób pytanych korzysta częściej lub rzadziej z telefonu.

Czy nasi rozmówcy uważają, że Nowe Technologie nas rozleniwiają?

Większość osób jest zdania, że w przeważającej większości tak się dzieje. Jako dobry przykład podawali kupowanie produktów przez Internet. Odpowiadający częściej byli negatywnie nastawieni do takiego ułatwienia sobie życia. Tylko jedna osoba odpowiedziała że NT nie rozleniwiają nas w żadnym przypadku, a jedynie że psują relacje międzyludzkie.

Jak zdaniem naszych rozmówców wyglądałby świat bez Nowych Technologii?

Tutaj zdania były wyraźnie podzielone. Większość osób uważała, że kiedyś mimo braku NT życie płynęło w swoim określonym rytmie, było bardzo ciekawe i kreatywne. Owszem pytani twierdzą że codzienność mogłaby być dużo trudniejsza ale kto wie czy nie fajniejsza. Jedna osoba nawet twierdzi że byłoby dużo spokojniej bez NT i może byłoby mniej przemocy w świecie. Jednak druga część pytanych sądzi że było by nudno i nie moglibyśmy się rozwijać w tak szeroki sposób ponieważ NT to źródło wiedzy.

6.2. Nasze wrażenia z prowadzenia wywiadów

Osoby, z którymi przeprowadziliśmy wywiady przeważnie niewiele wiedziały na temat Nowych Technologii, co mogło stanowić swego rodzaju barierę podczas rozmowy i prawdopodobnie sprawiło, że odpowiedzi są raczej lakoniczne. Większość odpowiedzi była dwu- trzyzdaniowa, część osób poprzestawało na jednym słowie (najczęściej Tak/Nie). Rozmówcy z reguły najwięcej potrafili powiedzieć na temat własnych „doświadczeń” z NT (np. ile czasu w ciągu dnia z nich korzystają) i kwestii społecznych (np. czy NT nas rozleniwiają). Jako badacze próbowaliśmy dociekać, stawiać pytania pomocnicze, drążyć temat, jeśli nie uzyskaliśmy satysfakcjonujących nas odpowiedzi. Jednak przeważnie, kolejne odpowiedzi także bywały dość krótkie.

Rzadko kiedy respondenci odpowiadali pełnymi zdaniami, często czuli się niekomfortowo będąc odpytywanymi. Wywiady nie miały charakteru miłej, niezobowiązującej pogawędki. Jeśli jednak dana osoba chętnie odpowiadała na pytania, rozmowa wyglądała na mniej „sztywną” i pozwalała nam odważnie zadawać brnąć w temat. Niektórzy z nas starali się kurczowo trzymać schematu i zadawać pytania według zaproponowanej kolejności i formy. Nasza praktyka pokazała jednak, że znacznie lepiej i swobodniej wypadają rozmowy, w których badacz nieco rozwija wątek, dodaje „coś od siebie”, wyłapuje niuanse, które padają z ust rozmówców. Jak wynika z przebiegu wywiadów, rzadko kiedy dawaliśmy naszym rozmówcom do zrozumienia, że ich słuchamy i rozumiemy udzielane przez nich odpowiedzi, kontynuując wywiad według scenariusza a nie w oparciu o pojawiające się treści. Niektórzy z nas bywali z kolei zbyt nachalni i nie przestawali drążyć tematu, dopóki nie uzyskali takiej opinii, jaka była przez nich pożądana. Znamiennym było także to, iż bez względu na sposób prowadzenia rozmowy przez badacza, osoby starsze zdecydowanie chętniej niż osoby młode rozbudowywały swoje odpowiedzi, starając się wyczerpać temat.

7. Obserwacje

To jedna z podstawowych metod badawczych, „terenowych” stosowanych w naukach społecznych. Istnieje wiele technik obserwacyjnych, które różnią się przede wszystkim stopniem ingerencji badacza w obserwowane sytuacje i długością trwania samej obserwacji.

Możemy wyróżnić kilka jej rodzajów:

- obserwacja jawna/ niejawna

W obserwacji jawnej osoby badane wiedzą o tym, że są obserwowane. Mają świadomość roli badacza, ale nie muszą być poinformowane o celu, w jakim prowadzone są badania. W tej sytuacji istnieje ryzyko że zachowanie osoby obserwowanej w obecności badacza, może odbiegać od typowego zachowania dla danej osoby w tego typu sytuacji. Jednak wysoce prawdopodobnym jest, że jeśli obserwator spędza z osobami obserwowanymi dużo czasu, ci po pewnym czasie przestaną przywiązywać wagę do pełnionej przez niego roli i powracają do swojego „naturalnego” zachowania.

W obserwacji niejawnej (ukrytej) osoby badane nie wiedzą o tym, że są obserwowane, dzięki czemu ich zachowania potraktować można jako bardziej "naturalne". Pewnym utrudnieniem przy stosowaniu tej techniki jest konieczność takiego notowania wyników, by pozostało to niezauważone przez osoby obserwowane lub by nie wzbudzało ich podejrzeń. Technika ta często budzi jednak zastrzeżenia z etycznego punktu widzenia, ponieważ nie pozwala badanym osobom wyrazić swojego sprzeciwu wobec badania.

- obserwacja uczestnicząca/ nieuczestnicząca

Obserwacja uczestnicząca polega na wejściu badacza w określoną grupę ludzi i obserwowaniu jej od wewnątrz (jako jeden z jej członków). Badacz uczestniczy w jej codziennym życiu i całkowicie się z nią integruje. Dzięki temu możliwy jest

stosunkowo łatwy dostęp do informacji w grupie, która traktuje badacza, jako kogoś „swojego”. Niestety taka osoba często narażona jest na brak obiektywizmu we własnych ocenach, ponieważ przebywanie w grupie uczestników może spowodować powstanie opinii i sądów na temat jej uczestników. Poddanie się przez długi czas takiej strategii badawczej, może także spowodować zatracenie tzw. zdrowego dystansu i nie zauważania pewnych zachowań w grupie badanych, bowiem po pewnym czasie stają się one przezroczyste dla badacza. Dodatkowo, jeśli badacz prowadzi obserwację uczestniczącą ukrytą i dojdzie do zdemaskowania go przez grupę, konsekwencje mogą być bardzo przykre.

Obserwacja nieuczestnicząca polega na obserwowaniu danej grupy "z zewnątrz", czyli bez ingerencji w relacje i zachowania jej członków. Badacz nie jest bezpośrednim uczestnikiem wydarzeń obserwowanej grupy, stoi z boku, jedynie się jej przygląda. Zaletą tej obserwacji jest to, że zachowania i postawa badacza nie mają wpływu na relacje panujące w grupie obserwowanych osób. Wadą natomiast może być to, że badacz jest na tyle "daleko" od obserwowanych osób, że nie ma szans na dobre zrozumienie zachodzących w grupie relacji i zdarzeń.

Ogromną zaletą obserwacji jest możliwość bycia świadkiem zdarzeń, których badacz wcześniej nie przewidział, zdarzeń, które są dla niego kompletnym zaskoczeniem. Dlatego tak ważnym jest by badacz starał się zauważać możliwie jak najwięcej szczegółów otaczającej go rzeczywistości, był czujny i skupiony na swoim zadaniu.

Oczywiście termin „obserwacja” nie oznacza jedynie przyglądania się otaczającej nas rzeczywistości. Badacz może dopytywać, prowadzić rozmowy i także na tej postawie w połączeniu z uważną obserwacją wysnuwać wnioski, dokonywać pewnych założeń badawczych. Należy jednak pamiętać, że nie zawsze to co ludzie mówią zgodnie jest z tym co myślą, dlatego w tym momencie obserwacja jest doskonałym podłożem do skonfrontowania pewnych zachowań i intencji osoby badanej z jej wypowiedziami.

Wbrew naszym początkowym założeniom metoda obserwacji okazała się być metodą trudną i wymagającą. Na początku wspólnymi siłami dokonaliśmy wyboru

zagadnień, które były dla nas interesujące, a tym samym stały się obszarami naszych obserwacji. Prezentujemy je poniżej:

- Autorefleksja – czyli próba przyjrzenia się własnym zachowaniom, reakcjom w codziennych sytuacjach, swoim wyborom, decyzjom, kontaktom z innymi, próba „wyjścia z siebie” na parę chwil i przyjrzenia się sobie z boku, zastanowienia się co czuję (jakie towarzyszą mi emocje) gdy używam Nowych Technologii (NT), co mi one dają, a co odbierają?
- Gdzie i kiedy ludzie korzystają z NT? (na warsztatach wzięliśmy różne miejsca: szkoła, środki transportu, przystanki autobusowe/tramwajowe, dom, sklep, ulica, kawiarnia, biblioteka, sieć itd.)
- Kto korzysta z NT, a kto nie?
- Jak ludzie zachowują się w obecności NT, co z nimi robią, jak ich używają?
- Jak ludzie komunikują się ze sobą przy pomocy NT?
- Ile i jak, o czym rozmawia się w realu, a ile i jak, o czym rozmawia się w sieci? (jak konstruuje się wypowiedzi, jak się mówi, do kogo się mówi czy w ogóle się „mówi”?)
- Kto, ile i jak rozmawia o realu, a ile i jak o sieci?
- Jak ludzie korzystają z NT w towarzystwie innych ludzi, co robią, a czego nie? („technologiczny” savoir vivre)
- Jaki jest nasz stosunek do obecności naszych bliskich na portalach społecznościowych, w byciu w sieci (rodziców, dziadków, przyjaciół, znajomych)
- Jaki jest stosunek naszych bliskich do (naszego) bycia w sieci, korzystania z NT?

Obserwowanie ludzi i ich zachowań przysparzało nam niemałych trudności. Najczęściej zdecydowaliśmy się na obserwację ukrytą, co prowadziło niekiedy do niezręcznych sytuacji np. bycia przyłapanym na uważnym przyglądaniu się komuś, przez tę osobę. Momentami czuliśmy się jak intruzi w czyimś życiu, którzy bezkarnie

analizują czyjś sposób bycia w świecie. Co ciekawe refleksyjność nad własnymi zachowaniami okazało się być jeszcze trudniejszym zadaniem, bowiem większość czynności wykonujemy automatycznie, bez zastanowienia. To ćwiczenie pozwoliło nam jednak odkryć, jak ważną rolę odgrywają w naszym życiu Nowe Technologie i jak trudno jest nam się bez nich obejść.

7.1. Analiza obserwacji

Obserwując napotkanych na swojej drodze ludzi, nie koncentrowaliśmy się na wyborze przedstawicieli konkretnej grupy społecznej. Wśród badanych znalazły się zarówno dzieci, młodzież, jak i osoby starsze, kobiety i mężczyźni, mieszkańcy dużych miast jak i wsi. Różnorodność zaobserwowanych zachowań, sprawiła że trudno było nam dokonać uogólnień, koniecznych do skonkretyzowania wniosków końcowych. Z tego też względu zdecydowaliśmy się podsumować nasze obserwacje w punktach, według najbardziej zauważalnych tendencji.

Wnioski ogólne:

- w pociągu ludzie często korzystają ze słuchawek (zastanawia nas czy jest to metoda na odcięcie się od otoczenia czy sposób na nudę?)
- popularnym jest posiadanie dwóch telefonów;
- telefon służy głównie jako narzędzie komunikacji z innymi ludźmi, ale jest także używany w celu zabicia czasu, jako sposób na nudę;
- nierzadkim zjawiskiem są rozmowy telefoniczne podczas spotkań w świecie realnym – ludzie mają skłonność do jednoczesnego rozmawiania z osobą obok i z kimś innym przez telefon, smsują, korzystają ze smartfonów w trakcie spotkań
- często rozmowy dotyczą tego, co się dzieje na Facebook’u, w Internecie;
- ludzie pozostają w stałym kontakcie ze światem zewnętrznym poprzez Nowe Technologie (poprzez smartfon, laptop i inne), dużo rzadziej zaś z ludźmi w otoczeniu, w którym aktualnie przebywają (w realu);

- wśród osób młodych nagminnym jest korzystanie z telefonu podczas lekcji, co powoduje trudności w skoncentrowaniu się na zajęciach, a niekiedy prowadzi do zaniedbywania obowiązków szkolnych na rzecz atrakcji dostarczanych przez Nowe Technologie,
- uczniom zdarza się korzystać z telefonów jako „pomocy naukowych” w trakcie sprawdzianów;
- osoby starsze (rodzice) także korzystają z osiągnięć Nowych Technologii, np. używają Facebooka do promocji swojej firmy.

Wśród wniosków nie zabrakło także kilku autorefleksji:

- mamy trudności w rozstawianiu się z telefonem, gdy zdarzy nam się o nim zapomnieć, towarzyszy nam uczucie braku, obawy przed, że ktoś nie może się z nami skontaktować;
- telefon to nasz środek do komunikacji; często używamy telefonu w celach towarzyskich, m.in. umówienia się na spotkanie w realu, utrzymania relacji, prowadzenia rozmów -krótkich, długich, ważnych, nieważnych, niezobowiązujących itd.;
- telefon jest dla nas narzędziem wielofunkcyjnym, z jego pomocą robimy zdjęcia, sprawdzamy drogę, czytamy wiadomości ze świata, komunikujemy się ze światem zewnętrznym;
- Internet dla części z nas to przestrzeń do wypowiadania się na pewne tematy, sposób na zdobywanie wiedzy;
- jedna osoba z naszej grupy stwierdziła, że częściej zdarza jej się pisać smsy, czatować ze znajomymi, niż rozmawiać w cztery oczy, innej z kolei łatwiej przychodzi kontakt za pośrednictwem Nowych Technologii niż ‘na żywo’;
- w domu jednego z nas Nowe Technologie są czynnikiem integrującym, choćby poprzez wspólne spotkania przed TV;
- zauważyliśmy, że często brak nam czasu na spotkania na żywo, ale bardzo często znajdujemy czas na spotkania w sieci;

8. Badania gabinetowe czyli analiza źródeł zastanych

W przeciwieństwie do innych metod badawczych to technika bazująca na wytworzonych już wcześniej materiałach, na faktach, na wydarzeniach z przeszłości. Przy jej użyciu możemy rekonstruować, opisywać fragmenty życia społecznego, ale i obserwować zachodzące procesy. Badania tego typu są często wykorzystywane jako wstęp do dalszych badań.

Badania gabinetowe jak sama nazwa wskazuje polegają na pracy przy biurku, czyli analizie i pozyskiwaniu danych, dokumentów już wytworzonych przez innych badaczy, instytucje, ludzi itp.

Do źródeł zastanych należą:

- wszystkie wytwory ludzkie, materialne i symboliczne: pamiątki rodzinne, fotografie, pamiętniki, rysunki;
- dane z różnych instytucji, statystyki, raporty;
- dane ogólnodostępne: literatura, prasa, filmy, ale i plakaty, ulotki, reklamy

Badanie źródeł zastanych polega na przeszukiwaniu materiałów archiwalnych, zbieraniu informacji już opublikowanych na konkretny, interesujący nas temat, a następnie zestawieniu ich i poddawaniu analizie. Np. badając kampanie społeczne dotyczące korzystania z Nowych Technologii przez młodych ludzi, możemy zobaczyć, jaki obraz młodzieży wyłania się z tych kampanii oraz jak pokazywane są Nowe Technologie.

Po wstępnych ustaleniach zdecydowaliśmy, że głównym obszarem naszych badań będzie Internet – przysłowiowa skarbnica wiedzy. Pod lupę zdecydowaliśmy się wziąć:

- portale społecznościowe (facebook, twister, instagram, snapchart)

- artykuły (naukowe, popularno-naukowe, magazyny)
- portale takie jak: *bezużyteczna.pl, kwejk.pl, demotywatory.pl*;
- fora internetowe;
- filmy, kanały youtube;
- kampanie społeczne;
- raporty naukowe i statystyki;

Od samego początku tematem naszych badań miał być „*Wpływ nowych technologii na życie młodzieży*” i pod tym kątem nakreśliliśmy pytania pomocnicze, wyznaczające kierunek dalszych poszukiwań:

- Jakie są ogólne tendencje w sposobach ukazywania ww. zagadnienia?
- Jakie kwestie, problemy/ zagrożenia są najczęściej przywoływane w tym kontekście?
- Jak pokazywana jest młodzież w poszczególnych kontekstach? (jaki obraz grupy wyłania się z ww. źródeł?)
- Jaki jest język poszczególnych źródeł?;
- Kto, gdzie i o jakich zjawiskach najczęściej pisze i jakie mogą być jego intencje, motywacje?

I tak po zarysowaniu obszarów badań, w trzyosobowej grupie przystąpiliśmy do analizy dostępnych w Internecie źródeł. Spektrum możliwości było olbrzymie, bowiem Internet aż wrze od najróżniejszych opinii na temat wpływu Nowych Technologii na funkcjonowanie młodych ludzi.

8.1. Wnioski z analizy materiałów zastanych

Wnikliwa analiza materiałów dostępnych w Internecie pozwala zauważyć ogólną tendencję do ukazywania zjawiska wpływu Nowych Technologii na życie młodzieży w negatywnym świetle (taki obraz wyłania się z artykułów popularnonaukowych, kampanii społecznych, wpisów na serwisach społecznościowych, filmów). Nie możemy jednak generalizować, gdyż natrafiliśmy także na publikacje, które stawiają to zagadnienie w dobrym świetle. Autorami większości tych publikacji są ludzie dorośli, dla których wszechobecność Nowych Technologii jest całkiem nowym zjawiskiem, a każde nowe zjawisko wiąże się z pewnymi obawami i strachem przed nieznanym. Ludzie młodzi odnosząc się do wpływu Nowych Technologii na ich życie również zauważają jego złe aspekty, ale dostrzegają także wiele możliwości i szans jakie daje im rozwój technologiczny, o wiele więcej niż opisujący to samo zjawisko dorośli.

W przeanalizowanych publikacjach autorzy zwracają uwagę na wiele zagrożeń, jakie niosą ze sobą nowe technologie i widzą w nich:

- *przyczynę splotenia i rozluźnienia więzi międzyludzkich, osłabienie więzi z rodziną, poczucie wyobcowania*
- *przyczynę zmniejszenia aktywności fizycznej młodzieży, a co za tym idzie popadania w choroby cywilizacyjne, powodują różne zaburzenia psychiczne, tj. FOMO, HPVS, DA, fonoholizm; niedospanie, choroby wzroku;*
- *źródło łatwego dostępu do pornografii, która skutecznie niszczy w człowieku poczucie godności;*
- *możliwość uzależnienia się od wytworów techniki, ograniczenie wolności, ucieczka od rzeczywistości;*
- *stępienie wrażliwości, emotki zastępują emocje, rozbudzenie stanów lękowych, powodują znużenie, zniecierpliwienie, brak twórczego napięcia, zmniejszenie się poziomu kreatywności oraz satysfakcji życiowej;*
- *kłopoty w szkole;*

- kradzież tożsamości; cyberstalking; cyberbullying; poniżanie; wykluczanie, seksting; hejtowanie; prowadzi do anestezjologii społecznej; powoduje Weltschmerz i spleen; jest przyczyną popadania w kompleksy;

- przenoszenie realnych uczuć na kanwę Internetu i dzielenie się nimi z całym światem, brak prywatności, ciągła inwigilacja;

- zagrożenie dla środowiska.

Zauważając tyle niebezpieczeństw nie zapominają również o dobrym wpływie nowych technologii na życie młodzieży i zauważają, że:

- świat wirtualny nie jest alternatywą, nie zastępuje młodemu pokoleniu świata realnego, ale jest jego dopełnieniem, urozmaiceniem rzeczywistości;

- nowe technologie nie alienują, lecz intensyfikują relacje społeczne, uzupełniają kontakty międzyludzkie i nasycają je nowymi znaczeniami, ale nie zastępują bycia razem;

- podłączony do sieci komputer staje się podstawowym łączem do wiedzy i kultury;

- Nowe Technologie dają młodym możliwość emanacji swoich talentów, dają ujście twórczej energii i pasjom;

- dają szkole po lekcjach swoje „drugie życie” – notatki krążą w wirtualnej przestrzeni, uczniowie mają możliwość sprawdzenia swoich ocen w dziennikach elektronicznych, ambitni potrafią skutecznie wykorzystać nowe technologie w procesie pozaszkolnego zdobywania wiedzy;

- powodują wzbogacenie słownictwa – neologizmy, własny slang;

- Nowe Technologie to nieodłączny element rzeczywistości młodych ludzi, w tej przestrzeni spędzają czas, zdobywają wiedzę, szukają rozrywki, kontaktują się z bliskimi, dalszymi znajomymi.

Z przeanalizowanych źródeł wyłania się niejednoznaczny obraz młodych ludzi zależny od intencji, przekonań i wieku autora. Młodzież została przedstawiona jako ambitna, otwarta na świat, potrafiąca wykorzystać to co daje im postęp technologiczny

w celu rozwoju swoich zainteresowań i pasji, umiejąca dopasować się do ciągłych zmian otaczającego ich świata, mająca emocje i potrafiąca je okazywać czasami w trochę innej, alternatywnej formie. Niekiedy opisana jest jednak bardzo stereotypowo - jak armia słabych psychicznie, niepotrafiących krytycznie spojrzeć na otaczającą ich rzeczywistość, uzależnionych od wytworów techniki, komputerowych zombie; jak degeneratów pozbawionych uczuć, nieumiejących myśleć samodzielnie, otyłych i z zaburzeniami psychicznymi; bardzo wylewna; hojnie dzieląca się swoją prywatnością i intymnością z innymi; nieznająca zasad pisowni; szukająca akceptacji; nieznająca umiaru; próbująca się dowartościować; dobudowująca swoją tożsamość i praktykująca dawne tradycje, tylko że w trochę zmodyfikowanej formie; obraz młodzieży, która potrafi wykorzystać podarowane jej przez czas wytwory techniki, by ułatwić sobie życie - szybko i łatwo przekazywać informacje/notatki oraz rozbudowywać swoje szkolne kontakty poza szkołą; posiadająca bardzo emocjonalny stosunek do wytworów techniki, etc.). Trzeba również wspomnieć, że autorzy, którzy w swoich publikacjach opierali się na badaniach innych osób i instytucji mieli tendencję do ukazywania młodzieży w złym świetle, natomiast jednostki, które opierały się na własnych, aktualnych, dogłębnych analizach i obserwacjach, zazwyczaj pokazywały pozytywny wpływ nowych technologii na młodzież.

Jeśli chodzi o język materiałów zastanych to styl wypowiedzi również zależał od autora oraz typu danego tekstu kultury, w artykułach popularno-naukowych spotykamy się ze stylem popularno-naukowym, w postach użytkowników portali społecznościowych - ze stylem potocznym, etc. Można powiedzieć, że młodzież wykształciła swój własny, 'język', slang, formę nowomowy, którą posługuje się za pośrednictwem nowych technologii. Spotykamy się również ze słowotwórstwem i spolszczaniem obcojęzycznych wyrażań, np. „selfie” - „samojebka”. Nie można również nie zauważyć wielu przejawów potoczności i wulgaryzacji języka.

Publikacje dotyczące wpływu nowych technologii na życie młodzieży mają stricte pozytywny, bądź stricte negatywny charakter. W dziełach ukazujących to zjawisko w dobrym świetle, nie wspomina się o jego wadach i analogicznie w tych krytycznie do niego nastawionych nie znajdujemy zalet. Możemy się również spotkać z pracami neutralnymi, na których płaszczyźnie dochodzi do konfrontacji

ww. punktów widzenia. Intencją autorów jest albo zwrócenie uwagi społeczeństwa na zagrożenia jakie niosą ze sobą nowe technologie, albo pokazanie możliwości i szans rozwoju jakie dają wytwory techniki, bądź też przedstawiają ich wady i zalety jednoznacznie nie określając, czy są dobre, czy też złe.

Podsumowując, stwierdzamy, iż wyłaniający się z materiałów zastanych obraz tematu: „wpływ nowych technologii na życie młodzieży” jest obrazem relatywnym. Zależy od wieku, wiedzy, wyznawanych wartości, przekonań i intencji autora. Przeanalizowane źródła niejednoznacznie definiują charakter badanego zjawiska, zwracając uwagę na obie strony medalu, z deczko, ociupinkę, odrobinę dłuższym ukazywaniem odbiorcom jednak tej złej strony nowych technologii i ich wpływu na życie młodzieży.

9. Podsumowanie badań

Na przeprowadzenie badań w zespołach mieliśmy trzy tygodnie. Paradoksalnie czas ten okazał się być dla wielu z nas niewystarczający. Ogrom obowiązków szkolnych, trudności wynikające z pracy w zespole, konieczność dotrzymywania krótkich terminów, nie były naszymi sprzymierzeńcami. Nic tak jednak tak nie sprzyja mobilizacji, jak gniewne spojrzenie koordynatorek projektu. ☺

Gdy przyszło nam zaprezentować wyniki na forum, a tym samym skonfrontować i zestawić efekty naszej kilkutygodniowej pracy, zdaliśmy sobie sprawę z tego jak różne mogą być ścieżki dochodzenia do określonego celu. Co ciekawe, wyniki naszych prac w obrębie zespołów różniły się znacznie między sobą, wszak badaliśmy różnych ludzi, w różnych miejscach, różnymi sposobami. Zakończenie etapu badawczego wiązało się z uczuciem ulgi, satysfakcji i poczuciem dobrze (lub nieco gorzej) wykonanego zadania. Całość badań podsumowaliśmy w cichej dyskusji, wpisując swoje opinie, wrażenia, wątpliwości pod zadanymi przez nasze mentorki hasłami. Efekty tych przemyśleń prezentujemy poniżej.

Najbardziej zaskoczyło mnie...

- że większość z nas (młodych ludzi) ma często problemy z korzystaniem (zbyt częstym) z NT;
- że zachowania ludzi różnią się tak bardzo w zależności od środowisk (liceów);
- zdanie starszych osób na temat NT;
- że pomimo różnego wieku dostrzegamy nowe technologie w podobny sposób;
- to, że zależnie od techniki badawczej, można wyciągać różne wnioski;
- jak różne były opinie;
- niezdecydowanie ludzi czy NT powinny być wykorzystywane w większym stopniu;
- niezdecydowanie ludzi czy NT dały nam więcej dobrego czy złego;
- szybkość zbierania danych, a długość analizy.

Dzięki badaniom nauczyłem/am się...

- systematyczności;
- robić analizę jak najszybciej żeby Martyna mnie nie zabiła;
- intensywnego wysiłki umysłowego o 3 nad ranem;
- praca w grupie wymaga obowiązkowości, by efekt był zadowalający;
- 3 nowych sposobów żeby przeprosić Kingę za spóźnienie;
- rzeczowego podejścia do problemów dzisiejszego świata;
- zadawać precyzyjnie pytania, aby być lepiej rozumianym;
- cierpliwości;
- odkrywać nowe aspekty NT;
- pisać analizę materiałów zastanych.

Dzięki badaniom dowiedziałem/am się...

- że opinie na temat NT są bardzo różne w zależności od wieku pytanej osoby;
- że ludzie inaczej rozumieją NT;
- o w płynie NT na relacje ludzkie;
- jak trudno się zmusić, gdy ci się nie chce;
- jak trudno rozmawia się z ludźmi, aby zdobyć informacje odpowiadające na pytanie;
- że ludzie nadal mają kogoś w znajomych bo ma fajne i że wcale nie cenią związków sieciowych tak samo jak realnych.

Mój udział w analizie badań był ...

- duży;
- dość duży, starający się ogarnąć wszystko w spójną całość;
- średni;
- cicha woda;
- 100% (choć spóźnione);
- pomimo nie wysłania materiału na czas, jestem zadowolona ze swojego udziału.

Badania uświadomiły mi...

- niejednoznaczność w rozumieniu wpływu nowych technologii na życie człowieka;
- jak bardzo się różnimy i w inny sposób odbieramy świat;
- ilu w świecie jest idiotów;

- ile zalet i wad mają NT;
- że NT mają swoje wady i zalety;
- że moje opinie wcale nie są uniwersalne;
- ile pracy trzeba w nie włożyć;
- jak bardzo NT ułatwiają nam nie tylko zdobycie wiedzy jak komunikowanie się;
- że FB jest złem;
- że NT są naprawdę potrzebne i wielu ludzi uważa, że jednak mają pozytywny wpływ na ich życie.

Dzięki badaniom odkryłem...

- że młodzi ludzie nie zawsze chcą się przyznać jak często korzystają z NT;
- że jestem strasznym no lifem;
- zdanie ludzi na temat NT;
- jak różnorodne nastawienie mają ludzie wobec NT;
- że potrafię przeprowadzać wywiady;
- jaki wpływ na moje życie mają NT;
- że ciężko być obiektywnym;
- że NT mają mimo wszystko ogromny wpływ na nasze życie, towarzyszą nam nieustannie;
- że jest to ciężka praca;
- że jest to czasochłonne.

10. Epilog

Po tak intensywnych badaniach i zapoznaniu się z ich wynikami nadszedł czas na wybór tematu Kampanii Społecznej. Wybór nie był łatwy. Młodzież zaproponowała dwa wątki w naszej sieci:

I. Granica, z pytaniem A czy ty wyznaczyłeś swoją granicę pomiędzy rzeczywistością, a wirtualnym światem?

II. Życie i Nowe technologie . Po drugiej stronie jest człowiek . Co ty widzisz? Co oni widzą? Dyskusja o tym, w którym kierunku pójdziemy była gorąca i krótka. Ostatecznie zgodziliśmy się , że temat pierwszy zawiera w sobie drugi. Uznaliśmy , że społecznie ważne i mamy nadzieje innowacyjne jest ujęcie problemu nowych technologii i relacji w kontekście osobistego wyboru i konsekwencji. Tym samym podkreślana jest potrzeba wzięcia odpowiedzialności jednostki za umiejętne i świadome wykorzystanie dorobku naszej cywilizacji; nowe technologie jako zdobycz cywilizacyjna, w zależności od perspektywy może być oznaką rozwoju i postępu jak i przekleństwem rozwoju człowieka dla relacji międzyludzkich. I tak mając w głowie doświadczenia ostatniego miesiąca przystąpiliśmy do pracy nad naszą wspólną, choć realizowaną w osobnych ścieżkach tematycznych (dramową, dziennikarską, filmową), KAMPANIĄ SPOŁECZNĄ. Pytanie: czy ty wyznaczyłaś/eś swoją granicę pomiędzy rzeczywistością, a wirtualnym światem? Towarzyszyło nam przez ponad 3 miesiące.

W efekcie zrealizowanych warsztatów w 3 ścieżkach posługujących się różnymi narzędziami ekspresji powstały:

- fanpage Eleonora W sieci
- wiersz o nowych technologiach
- spoty radiowe
- filmy kina niezależnego
- interaktywny spektakl teatru forum „Zakłęci”
- happening w V LO
- Kampania Społeczna

To niesamowity dorobek jak na pracę blisko 30 osobowej grupy na przestrzeni 5 miesięcy.

Jako koordynatorka projektu pozwolę sobie na wstępną i krótką ocenę działań. Było warto! Dziękuję za współpracę niesamowitemu zespołowi ekspertek różnych dziedzin i młodzieży zaangażowanej w całe to przedsięwzięcie.

Ten intensywny czas był źródłem radości i generatorem twórczego działania.

Olga Stobiecka-Rozmiarek

Poznań, 1 czerwca 2015

11. Bibliografia

1. Błachnio A., *Przegląd wybranych badań nad wpływem Internetu na dobrostan psychiczny i kontakty społeczne użytkowników*, „Psychologia Społeczna” 2007, tom 2 3-4 (5),
[online:] http://www.spoleczna.psychologia.pl/pliki/2007_3/blachnio_2007_3.pdf
2. Chocholska P. i inni, *Jak reagować na problem nadmiernego korzystania z Internetu przez dzieci i młodzież. Poradnik dla szkół*, Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje 20...?.
3. Spitzer M., *Cyfrowa demencja. W jaki sposób pozbawiamy rozumu siebie i swoje dzieci*, tłum. A. Lipiński, Słupsk: Dobra Literatura 2013

12. Zespół projektowy:

Olga Stobiecka Rozmiarek - socjolog i antropolog kulturowy, trenerka edukacji pozaformalnej i międzykulturowej, edukatorka dramy, animatorka. Inicjatorka i realizatorka projektów edukacyjno-kulturalnych skierowanych dla młodzieży i pracowników młodzieżowych. Jako członek honorowy współpracuje ze Stowarzyszeniem CIM Horyzonty.

Martyna Rubinowska - polityczka społeczna, specjalistka ds. komunikacji społecznej, bajarka, animatorka, studentka ostatniego roku psychologii. Pasjonatka pracy z tzw. trudną młodzieżą w Polsce i innych miejscach na świecie.

Katarzyna Wala - antropolog kulturowy, dziennikarka, realizatorka programów telewizyjnych i reportaży, animatorka kultury w zakresie obróbki filmowej.

Maria Lebioda - antropolożka kulturowa, działaczka społeczna, trenerka w dziedzinach antydyskryminacji i międzykulturowości, ewaluatorka projektów kulturalnych. Współpracuje z poznańskim Migrant Info Point. Przewodnicząca Centrum Inicjatyw Młodzieżowych „Horyzonty”.

Ewa Weber - studentka kierunku doradztwo i coaching, uczestniczka poprzedniej edycji projektu z wykorzystaniem Teatru Forum jako metody edukacyjnej, pomysłu Olgi Stobieckiej- Rozmiarek, także realizowanego w ramach Akademii Orange.

13. 1. Załącznik nr 1 - Ankieta

Drogi użytkowniku/użytkowniczko Internetu!

Jesteśmy uczniami i uczennicami poznańskich liceów i bierzemy udział w projekcie "W sieci możliwości" , badającym wpływ Nowych Technologii na życie młodych ludzi. Aby poszerzyć swoją wiedzę na ten temat, zdecydowaliśmy /łyśmy się stworzyć poniższą ankietę. Jest ona anonimowa, a jej wypełnienie zajmie Ci nie więcej niż 5 minut.

Jest to dla nas bardzo ważna inicjatywa, dlatego jeżeli zdecydujesz się wziąć udział w ankiecie prosimy Cię o szczerą i uważną odpowiedź na pytania. Wyniki tego badania pomogą nam stworzyć kampanię społeczną.

Bardzo dziękujemy☺

Zespół badawczy "W sieci możliwości"
Agnieszka, Kasandra, Kinga i Miłosz

Ankieta:

Telefon komórkowy:

1. Z jakiego telefonu korzystasz? ((wybierz jedną odpowiedź))
 - a. Ze smartfona
 - b. Z telefonu komórkowego
 - c. Innego (jakiego?)
 - d. Nie posiadam telefonu
2. Czy korzystasz z Internetu w komórce, komputerze przenośnym?
((wybierz jedną odpowiedź))

- a. Tak, posiadam pakiet internetowy i korzystam z hot spotów i dostępnej sieci wifi
- b. Tak, choć nie mam pakietu internetowego, to korzystam z hot spotów i dostępnej sieci wifi
- c. Nie korzystam

3. W jakim celu korzystasz z telefonu? Określ częstotliwość korzystania z opisanych poniżej funkcji? (zaznacz właściwą odpowiedź)

Tabela

		codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	sporadycznie	w ogóle
SMSy						
Rozmowy telefoniczne						
Robienie zdjęć/filmików						
Inne komunikatory						
Gry						
Słuchanie muzyki	Online					
	Offline					
Słuchanie radia						
Czytanie gazet/książek						
Sprawdzanie poczty						
Szukanie potrzebnych informacji						
Budzik						

Zegarek					
Latarka					
Korzystanie z aplikacji usprawniających podróż (Mobiilet, GPS, Ginger, Jak dojadę)					
Inne (np. dyktafon, stoper, minutnik)					
Przeglądanie portali społecznościowych					

b. Nie posiadam telefonu komórkowego

4. Kiedy korzystasz z komunikatorów (np. Messenger, Gadu-Gadu, Whatsapp, SMS)? *(wybierz jedną odpowiedź)*

- a. Cały czas, w szkole i po szkole
- b. Poza szkołą i w szkole tylko na przerwach
- c. tylko poza szkołą
- d. nie korzystam z komunikatorów

Relacje z rodzicami i rówieśnikami:

5. Czy korzystanie przez ciebie z komórki, komputera wpłynęło na Twoje relacje z rodzicami? *(wybierz jedną odpowiedź)*

- a. tak, pozytywnie
- b. tak, negatywnie
- c. nie wpłynęło
- d. trudno określić

6. Jaką rolę w twoich relacjach z rodzicami pełni przede wszystkim telefon komórkowy? *(Wybierz jedną odpowiedź, która najbardziej cię dotyczy)*
- telefon komórkowy jest narzędziem kontroli, rodzice często telefonują, piszą, chcą wiedzieć gdzie jestem, co robię
 - ułatwia komunikacje z rodzicami, szczególnie w codziennych sytuacjach życiowych
 - ułatwia komunikacje z rodzicami, czuję się przez to bezpieczna/y
 - jest przedmiotem konfliktu, z jej powodu często dochodzi do kłótni
 - inne (uzupełnij).....
.....
.....
 - nie posiadam telefonu komórkowego
7. Czy rodzice kiedykolwiek grozili ci odcięciem Internetu, albo zabranieniem telefonu? *(zaznacz właściwą odpowiedź)*
- Tak
W jakiej sytuacji?.....
 - Nie
8. Czy korzystasz z telefonu podczas rozmowy w towarzystwie z rówieśnikami? *(Wybierz jedną odpowiedź, która najbardziej cię dotyczy)*
- Tak, cały czas komunikuję się z innymi, rozmawiam przez telefon, na bieżąco odpowiadam na wiadomości tekstowe, pokazuję fajne rzeczy w necie, robię zdjęcia
 - Tak, ale nie w celu komunikacji z innymi. Tylko kiedy korzystam z aparatu fotograficznego albo pokazuję coś w Internecie
 - Nie
 - Inne (jakie?) – wypisz.....
.....

-
- e. nie posiadam telefonu komórkowego
9. Czy korzystasz z telefonu podczas rozmowy w towarzystwie z osobami dorosłymi? *(Wybierz jedną odpowiedź, która najbardziej Ciebie dotyczy)*
- a. Tak, często podobnie jak z rówieśnikami
 - b. Tak, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach
 - c. Nie
 - d. Nie posiadam telefonu komórkowego
10. Czy przeszkadza Ci, gdy Twój rozmówca podczas spotkania używa telefonu, rozmawiając z kimś przez telefon albo wysyłając wiadomości? Nie dotyczy sytuacji awaryjnych. *(Wybierz jedną odpowiedź)*
- a. Tak, uważam, że to niegrzeczne
 - b. Tak, ale tylko wtedy kiedy opowiadam o czymś dla mnie ważnym
 - c. Nie, nie przeszkadza mi
11. W jaki sposób wolisz komunikować się ze swoimi rówieśnikami?
(zaznacz jedną odpowiedź)
- a. Pisać wykorzystując Nowe Technologie
 - b. Dzwonić wykorzystując Nowe Technologie
 - c. Rozmawiać w cztery oczy
12. Jak często spotykasz się z rówieśnikami poza szkołą?
(zaznacz jedną odpowiedź)
- a. Codziennie
 - b. Kilka razy w tygodniu
 - c. Raz w tygodniu
 - d. Kilka razy w ciągu miesiąca
 - e. W ogóle się nie spotykam,
 - f. Po co, skoro cały czas jesteśmy w kontakcie dzięki Nowym Technologiom?
(Internet, komórka)

13. Czy dzielicie się w sieci (Internecie) ciekawostkami i wydarzeniami z waszego życia ?(zaznacz jedną odpowiedź)
- a. Tak, wszystkimi
 - b. Tylko najważniejszymi
 - c. Tak, ale tylko mało ważnymi
 - d. Nie, nie dzielę się

Portale społecznościowe

14. Ilu znajomych masz na portalu/ach społecznościowym/yh, z którego/yh korzystasz?
- (wpisz liczbę w przybliżeniu).....

15. Z iloma znajomymi z portalu/i społecznościowego/yh masz kontakt w rzeczywistości? (zaznacz jedną odpowiedź)
- a. Ze wszystkimi
 - b. Z większością
 - c. Z około połową
 - d. Mniej niż połową
 - e. Tylko z kilkoma

16. Które znajomości dla ciebie mają większe znaczenie, są bardziej wartościowe? (zaznacz jedną odpowiedź)
- a. Wirtualne
 - b. W realu
 - c. To nie ma znaczenia

Proszę wypełnić:

Zaznacz bądź wpisz właściwą odpowiedź.

Płeć:

Mężczyzna Kobieta

Wiek

Miejscowość, w której uczęszczasz do szkoły

Dziękujemy za wypełnienie ankiety !

13.2. Załącznik nr 2 – Kwestionariusz wywiadu

Schemat przebiegu wywiadu

- pogawędka
- Czy zgadzasz się, żeby nasza rozmowa była nagrywana?
- krótkie wyjaśnienie do jakich celów potrzebny jest wywiad
(→ W ramach projektu W sieci możliwości realizujemy badania, które pomogą nam w stworzeniu kampanii społecznej nt. Nowych Technologii)

Pytania:

1. Co rozumiesz pod pojęciem Nowych Technologii (NT)?
2. Czy korzystasz z NT ?
3. Jak często korzystasz z NT?
4. Do czego wykorzystujesz NT?
5. Z jakich NT korzystasz najczęściej?
6. Z jakiej aplikacji korzystasz najczęściej?
7. Jak wykorzystujesz NT do komunikowania się z ludźmi? Z kim komunikujesz się za pomocą NT?
8. Dlaczego komunikujesz się z użyciem NT?
9. Jakie tematy poruszasz komunikując się za pomocą NT?
10. Jak to zmieniło Twoją komunikację w życiu prawdziwym?
11. Czy NT są tematem rozmów w realu?
12. Jak wykorzystujesz NT do kontaktów z bliskimi (rodziną)?
13. Jak wykorzystujesz NT do kontaktów z bliskimi (rodziną)?
14. Czy korzystasz z mediów społecznościowych?
15. Czy zgadzasz się z opinią, że ludzie kreują swój wizerunek na portalach społecznościowych?
16. Co Tobie dają nowe NT?
17. Czy czujesz, że NT tobie coś odbierają?

18. Czy NT powinny być wykorzystywane w większym stopniu?
19. Jaka była dziś pierwsza rzecz którą zrobiłeś po przebudzeniu?
20. Kojarzysz ile razy w ciągu dnia sięgasz po telefon?
21. Jaka była ostatnia rzecz jaką wykonałeś wczoraj przed zaśnięciem?
22. Czy uważasz, że NT nas rozleniwiają?
23. Jak Twoim zdaniem wyglądałby świat bez NT?

Głównie chodzi o wskazanie granicy, która oddziela rzeczywistość od wirtualności, bo odważyć się stwierdzić, że nikt nie wie gdzie się ona zaczyna. Tego nie dowiemy się ani od profesorów, ani rodziców, ani z ankiet. To każdy musi odkryć sam, bo u każdego ta granica leży gdzie indziej.

Krzysztof Bartkowiak
(uczestnik projektu)